

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук
України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна),
кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмінстерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаса Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної науково-практичної конференції
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»
«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF
HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS
OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»
(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)**

**Харків
2023**

Коцур Н. І., Шевченко Л. В.	
Оздоровчо-корекційна робота з учнями із вадами розвитку зору в освітньому середовищі шкіл-інтернатів.....	361
Мехед О. Б.	
Методичні засади підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я до ефективного впровадження технологій інклюзивної освіти.....	365
Півторацька П. О., Пішун С. Г.	
Проблеми впровадження та педагогічні умови ефективної реалізації інклюзивної освіти.....	368
Пічка О. І	
Організація інклюзивної освіти в Україні.....	369
Пішун С. Г.	
Функціонування педагогічних технологій в інклюзивному освітньому просторі.....	372
Рібцун Ю. В.	
Набуття морфологічних знань здобувачами початкової освіти з особливими мовленнєвими потребами.....	374
Сербенівська І. О., Малишева Л. С.	
Організація інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими освітніми потребами.....	377
Сердюк В. О., Пішун С. Г.	
Корекційно-педагогічна діяльність як компонент інклюзивної освіти.....	379
Стасюк Б. С., Ющук Н. В.	
Розвиток усного мовлення дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями засобом гри.....	382
Супрун Д. М., Супрун М. О.	
Із досвіду проведення позааудиторної роботи із майбутніми дефектологами.....	384
Ушкало К. О.	
Методика використання воркауту в роботі з дітьми з особливими потребами.....	386
Чепеленко Ю. І., Жванія Т. В.	
Арт-терапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.....	389

СЕКЦІЯ V ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

Альошін В. І.	
Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інтерактивному навчанні студентів у ЗВО.....	392
Антипенко І. А., Пішун С. Г.	
Функціонування інноваційних процесів у сучасному полі професійної освіти....	395
Артьомова А. В.	
Застосуван-ня карт емпатій як інструмента інновацій в освіті.....	398
Атаманчук Н. М.	
Ресурс арттерапевтичних технік у професійному становленні студентської молоді.....	400

АРТТЕРАПІЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Чепеленко Ю. І.

психолог, вихователь,

Новоселівський ліцей Нововодолазької селищної ради Харківської області,
с. Нова Водолага, Харківська обл., Україна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Науковий керівник:

Жванія Т. В.

кандидат психологічних наук, доцент,

заступник декана факультету соціальних і поведінкових наук,

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Інклюзія – процес включення всіх громадян в соціум, і, насамперед тих, хто має труднощі у фізичному чи розумовому розвитку. Інклюзія передбачає розробку і застосування тих методів, які зможуть дозволити кожній людині рівноправно брати участь у суспільному житті [1]. Тож гуманне ставлення до дітей з особливими освітніми потребами є важливим показником розвитку цивілізованого демократичного суспільства. Так, у 25 % усього населення є різні розлади здоров'я, тобто кожна десята людина, (більше 650 млн. осіб) на планеті має фізичні, розумові чи сенсорні порушення, за даними ООН [4].

Тому в сучасній психолого-педагогічній науці є пріоритетним пошук ефективних технологій, які сприятимуть оптимізації процесу виховання особистості, формування в неї системи цінностей, готовності до самореалізації у суспільстві. Проблематиці інклюзивної освіти присвячені роботи О. Василенко, Г. Вормінга, В. Єсіної, С. Кобі, А. Колупаєвої, Л. Савчук, Т. Соловйової, В. Тесленка, Г. Шевцої, М. Чайковського. Теоретико-методичні аспекти арт-терапії представлені в роботах таких учених, як: А. Бреусенко-Кузнецов, Р. Гудман, О. Копитін, Е. Крамер та ін. [3].

Сьогодні особливе місце в арсеналі інноваційних психолого-педагогічних технологій у роботі з дітьми з особливими потребами займає арт-терапія.

Як відомо, арттерапія – це технологія «лікування» засобами мистецтва, а саме малюнком, графікою, живописом, скульптурою, музикою, казкою, танцем, грою тощо [2]. Мета арттерапії полягає в гармонізації розвитку особистості через самовираження і самопізнання за допомогою художніх прийомів. Завдяки своєму міждисциплінарному характеру арт-терапія здатна не лише здійснити терапевтичний чи корекційний вплив на психофізичний стан дитини, а й реалізувати корекційну, психотерапевтичну, діагностичну та розвивальну освітні функції. Саме тому у своїй роботі з дітьми з ООП ми використовуємо арт-терапевтичні методики [2].

У арттерапевтичній роботі з дітьми найчастіше використовуються фарби та олівці. А також ми застосовуємо танцювальну терапію, яка допомагає знизити

рівень напруги в дітей; малювання соняшником олією, яка дає змогу дітям показати їхні досягнення (масло розтікається, змінюється – я теж можу) [5].

Також під час корекційно-розвивальних занять із дітьми з ООП використовуються картки із зображенням емоцій, які потім потрібно самостійно відтворити як обличчям, так і на папері, що стимулює розвиток пізнавальної, емоційно-вольової та соціальної сфер дітей.

Значний позитивний корекційний вплив має казкотерапія: діти не лише аналізують казки, а й створюють власні, адже казка надає можливість за допомогою вигаданих речей знищити свій страх або перетворити його на щось добре чи смішне. Також у дітей формуються моральні цінності, активізується їхній інтелектуальний та емоційний розвиток. Казка дає можливість дитині подивитися на себе та свої страхи збоку, допомагає зменшити вияви агресивності в дитини, знизити рівень тривожності та покращити відносини з іншими дітьми та дорослими [5].

Створення із фольги власного страху або нагороди для себе дає дитині не лише можливість побороти власні страхи, а й підвищити рівень самооцінки, що дуже важливо для дітей з ООП.

Мульт-терапія – допомагає лікувати дитячі душі засобами кіномистецтва. За допомогою спільного перегляду мультфільму можна допомогти вирішити певну життєву ситуацію, у яку потрапила дитина, і запропонувати розв'язання цієї проблеми. Діти на прикладі героїв навчаються правилам поведінки в соціумі, знайомляться з традиціями інших народів.

Піскова терапія – вид арттерапії, який забезпечує розвиток емоційно-почуттєвої сфери. Діти використовують іграшки, фігурки тварин, живі квіти, гілочки дерев тощо, щоб створити, наприклад, власний острів. Ця методика надає можливість дослідити бажане та реальне оточення дитини.

Для адаптації учнів 5 класу до нових умов навчання, де є діти ООП, проводиться методика «Музична сварка фарбами». Метою вказаної техніки є діагностика та корекція порушень поведінки і спілкування в класі, розвиток комунікативних навичок та уяви учнів [6].

Отже, арттерапія в інклюзивній освіті дітей з особливими потребами сприяє їхній особистісній ідентифікації. Цей вид психології забезпечує реалізацію таких функцій, як: діагностична, терапевтична, коректувальна, освітня, виховна, комунікативно-рефлексивна, катартична та культурологічна. Це, у свою чергу, сприяє розвитку тонкої моторики, самопізнанню, корекції психоемоційної сфери, розширенню світогляду, розвитку пам'яті, уваги, уяви, асоціативного й образного мислення дітей із особливими потребами.

Список використаних джерел

1. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Под. нац. ун-т ім. Ів. Огієнка, 2016. 164 с.
2. Сорока О. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04. Тернопіль,

3. Сорока О. В. Можливості арт-терапії в інклюзивній освіті дітей з особливими потребами. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2019. № (45). С. 163-172.

4. Чайковський М. Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору: автореф. на здобуття наукового ступеня д-ра. пед. наук : спец. 13.00.05. Старобільськ, 2016. 46 с. С. 3.

5. Чепеленко Ю. І., Шамушкіна М. І. Арт-терапія у роботі з дітьми дошкільного віку. *Peculiarities of the manifestation of science in the academic subject: Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference (Lyon, February 6-7, 2023)*. Leon, 2023. Pp. 70–73.

6. Чепеленко Ю. І. Музична сварка фарбами. *Харківський осінній марафон психотехнологій*: зб. наук. праць за матер. VІВсеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Харків, 27-29 жовт. 2022 р.). Харків, 2022. С. 62-63.